

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ,
ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ «ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ УКРАЇНИ»

Збірка матеріалів

10 червня 2026 року

м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ,
ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ**

**МІЖНАРОДНИЙ
ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ
«ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ УКРАЇНИ»**

10 червня 2026 року

м. Київ

УДК 502/504:338.2(477)(062)
ББК 20.1(4Укр)я431

Збірка матеріалів Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України» (м. Київ, 10 червня 2026 року). – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2026. – 383 с.

У збірці вміщено матеріали Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України», який є авторитетним майданчиком для обговорення актуальних питань екологічної політики, зеленої відбудови держави, європейської інтеграції та сталого розвитку в умовах воєнного стану.

Організатор Форуму – Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України.

У роботі Форуму взяли участь представники центральних і місцевих органів влади, народні депутати України та депутати місцевих рад, представники дипломатичних установ і міжнародних організацій, органів місцевого самоврядування, агентств регіонального розвитку, проєктів міжнародної технічної допомоги, громадських організацій, наукових установ, бізнесу, фінансового сектору та медіа.

Доповіді учасників Форуму охоплюють широкий спектр питань екологічного врядування, зеленої відбудови України, адаптації секторів економіки до кліматичних змін, екологічної безпеки в умовах війни, реформування екологічних фінансів, інтеграції ESG-ризиків у систему корпоративного управління, розвитку циркулярної економіки, збереження біологічного різноманіття, сталого управління природними ресурсами, удосконалення системи державного екологічного контролю та моніторингу довкілля, а також впровадження екоінновацій для повоєнного відновлення держави.

Значну увагу приділено викликам, пов'язаним із наслідками російської збройної агресії для довкілля України, питанням екологічної безпеки, гуманітарного розмінування, відновлення пошкоджених екосистем, управління відходами руйнувань, хімічної безпеки та формування сучасної системи екологічного врядування відповідно до європейських стандартів.

Учасники Форуму також представили результати наукових досліджень, практичний досвід реалізації природоохоронних проєктів, пропозиції щодо вдосконалення державної екологічної політики, розвитку міжнародного співробітництва та впровадження інноваційних рішень для забезпечення екологічно безпечного та сталого розвитку України. Матеріали збірки відображають сучасні підходи до формування політики зеленого відновлення України, сприяють розвитку професійного діалогу та обміну досвідом між органами державної влади, науковою спільнотою, бізнесом, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.

Матеріали збірки будуть корисними для представників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів, представників бізнесу, фінансових установ, громадських організацій, міжнародних партнерів, а також фахівців-практиків у сфері охорони довкілля, екологічної безпеки, управління природними ресурсами та відходами.

УДК 502/504:338.2(477)(062)
ББК 20.1(4Укр)я431

© Центр екологічної освіти та інформації, 2026

МІЖНАРОДНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ «ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ УКРАЇНИ»

10 червня 2026 року
м. Київ

Організатор Форуму: Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України.

Метою Форуму є формування спільного бачення пріоритетів державної екологічної політики України та зеленого відновлення в контексті європейської інтеграції, а також забезпечення змістовного діалогу між державою, громадянським суспільством, міжнародними партнерами, бізнесом та експертним середовищем.

Ключові тематичні напрями для обговорення:

- екологічне врядування як основа зеленої відбудови та євроінтеграції в умовах воєнного стану (зелена архітектура, цифровізація);
- адаптація секторів економіки до кліматичних змін в умовах воєнного стану (аграрний сектор, промисловість, енергетика, інфраструктура);
- екологічна безпека в умовах війни: наслідки бойових дій, хімічна безпека, гуманітарне розмінування, очищення територій;
- перспективи реформування екологічних фінансів, упровадження інструментів європейської зеленої таксономії, інтеграція ESG-ризиків (екологічних, соціальних та управлінських) у корпоративне управління банків;
- сталий розвиток і циркулярна економіка: перехід до моделей виробництва, що мінімізують відходи;
- збереження та відновлення біорізноманіття, розширення природоохоронних територій, захист екосистем, розвиток сталого лісового та водного господарства;
- ризик-орієнтований підхід до здійснення державного контролю та моніторингу довкілля;
- екоінновації: економічно ефективні та природоорієнтовані науково-технічні рішення для відбудови України.

У Міжнародному екологічному форумі «Довкілля для України» брали участь представники міністерств, депутатів різних рівнів, представників іноземних посольств в Україні, міжнародних організацій, органів місцевого самоврядування, агентств регіонального розвитку, проєктів міжнародної технічної допомоги, громадських організацій, науковців, бізнесу, фінансових установ і медіа.

конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти». Одеса. 2025. С. 265–267.

2. Гопченко Є. Д., Овчарук В. А., Шакірманова Ж. Р. Дослідження впливу сучасних змін клімату на характеристики максимального стоку весняного водопілля в басейні річки Прип'ять.// Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – 2010. –Т.3. – С. 50–59.

3. Косовець О. О., Діденко Г. В. Зміни мінімального стоку річок басейну Дніпра в кінці ХХ на початку ХХІ століть.// Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Природа для води», присвяченої всесвітньому дню водних ресурсів. – К. – 2018. – С. 15–16.

4. Global water bankruptcy living beyond our hydrological means in the post-crisis era. United nations university institute for water, environment, and health (UNU-INWEH) Richmond hill, Ontario, Canada, 2026. 72 p. 10.53328/INR26KAM001

5. United nations secretary. General's plan: water action 2018–2028. 2016. A/RES/71/222. 30 p. <https://www.un.org/ru/observances/water-decade>

МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВОЄННОГО ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРІОРИТЕТИ «ЗЕЛЕНОЇ» РЕКОНСТРУКЦІЇ УКРАЇНИ

Шанигін А. В., доцент кафедри гігієни,
медичної екології та громадського здоров'я
Одеський національний медичний університет

Воєнне забруднення довкілля в Україні набуло масштабів комплексної медико-екологічної кризи, наслідки якої становлять довготривалу загрозу для громадського здоров'я, екологічної безпеки та сталого розвитку держави. Повномасштабна війна призвела до масового руйнування промислових об'єктів, енергетичної інфраструктури, систем водопостачання, житлового фонду та природних екосистем, що супроводжується інтенсивним забрудненням атмосферного повітря, ґрунтів, поверхневих і підземних вод токсичними речовинами воєнного походження [1].

За даними міжнародних організацій та державних екологічних служб, станом на середину 2025 року сукупні збитки довкіллю України перевищили 71 млрд доларів США, а понад 139 тис. км² територій залишаються потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами [2]. Значні площі природних екосистем зазнали деградації внаслідок пожеж, хімічного забруднення та механічного руйнування ґрунтового покриву. Окрему загрозу становлять токсичні продукти детонації боєприпасів, важкі метали, нафтопродукти, канцерогенні сполуки та азбестовмісні матеріали, які формують стійкі ланцюги міграції токсикантів у навколишньому середовищі.

Екологічна деградація в умовах війни безпосередньо впливає на стан громадського здоров'я, виступаючи «множником загроз» для розвитку респіраторних, серцево-судинних, онкологічних, інфекційних та психічних захворювань [3]. Забруднення атмосферного повітря дрібнодисперсними частинками, продуктами горіння та канцерогенними речовинами асоціюється зі зростанням частоти хронічних захворювань органів дихання. Руйнування систем водопостачання та санітарної інфраструктури створює ризики спалахів кишкових інфекцій, зокрема холери, гастроентериту та черевного тифу. Водночас накопичення важких металів у ґрунтах та харчових ланцюгах формує передумови для хронічних інтоксикацій, порушень репродуктивного здоров'я та негативного впливу на розвиток дітей [1-3].

У сучасних умовах післявоєнне відновлення України потребує впровадження принципів «зеленої» реконструкції, орієнтованої на екологічну безпеку, кліматичну стійкість та збереження здоров'я населення [1]. Особливого значення набуває інтеграція підходів Build Back Greener та One Health, які передбачають комплексний взаємозв'язок між здоров'ям людини, станом довкілля та стійкістю екосистем [4, 5]. У цьому контексті пріоритетними напрямками є розвиток відновлюваної енергетики, екологічно безпечне управління відходами руйнування, рекультивация забруднених територій, впровадження сучасних систем медико-екологічного моніторингу та гармонізація екологічної політики України зі стандартами Європейського Союзу.

Метою роботи є аналіз медико-екологічних наслідків воєнного забруднення довкілля в Україні та обґрунтування пріоритетних напрямів «зеленої» реконструкції з позицій громадського здоров'я та сталого розвитку.

Масштаби воєнного забруднення довкілля в Україні свідчать про формування однієї з найбільших екологічних криз у Європі за останні десятиліття. Внаслідок бойових дій суттєво постраждали всі компоненти навколишнього середовища – атмосферне повітря, водні ресурси, ґрунти, ліси та природно-заповідні території [1]. За офіційними оцінками, понад 6500 випадків екологічних злочинів уже задокументовано державними органами та міжнародними інституціями [6]. Значні площі територій зазнали мінного та хімічного забруднення, а понад 400 тис. вибухових виврв спричинили порушення структури ґрунтів, зміни гідрологічного режиму та деградацію екосистем [1, 6].

Одним із найбільш небезпечних чинників є токсичне забруднення продуктами детонації боєприпасів та руйнування промислової інфраструктури [1]. Боєприпаси містять свинець, сурму, кадмій, нікель, ртуть та інші токсичні елементи, які накопичуються у ґрунтах, підземних водах і харчових ланцюгах. У низці регіонів України вже фіксується перевищення гранично допустимих концентрацій важких металів у ґрунтах, що створює ризики довгострокового токсичного впливу на населення. Особливу небезпеку становить забруднення сільськогосподарських земель, оскільки токсиканти можуть акумулюватися в продуктах харчування та формувати хронічне екологічне навантаження на організм людини [1, 2].

Суттєвою проблемою залишається забруднення атмосферного повітря внаслідок масштабних пожеж на нафтобазах, промислових підприємствах і лісових масивах. У повітря потрапляють дрібнодисперсні частинки PM_{2.5} і PM₁₀, діоксини, оксиди азоту, бенз(а)пірен та інші канцерогенні сполуки [1–4]. Додатковим джерелом небезпеки є пил від зруйнованих будівель, що містить азбестові волокна та продукти руйнування будівельних матеріалів. Хронічний вплив таких забруднювачів асоціюється зі зростанням частоти бронхолегеневої патології, серцево-судинних захворювань та онкологічних процесів [1, 3, 6].

Окремого значення набуває проблема забруднення водних ресурсів та руйнування систем водопостачання. Пошкодження очисних споруд, водогонів, дамб і каналізаційної інфраструктури призводить до погіршення якості питної води та зростання ризику інфекційних захворювань [7]. Руйнування Каховської ГЕС стало прикладом масштабного «аквациду», наслідком якого стали деградація водних екосистем, порушення водозабезпечення населення та забруднення басейну Дніпра. Високий рівень нітратів, нафтопродуктів і токсичних речовин у воді створює небезпеку для розвитку метгемоглобінемії у дітей, гострих кишкових інфекцій та хронічних патологій [1, 7].

Воєнне забруднення довкілля має також виражений вплив на психічне здоров'я населення. Тривалий стрес, вимушене переселення, руйнування життєвого середовища та постійний вплив екологічних ризиків формують несприятливі соціально-гігієнічні умови [1]. За оцінками міжнародних організацій, значна частина населення України перебуває у стані хронічного психоемоційного перенапруження, що супроводжується зростанням поширеності тривожних, депресивних та посттравматичних розладів [8].

Міжнародний досвід свідчить, що екологічні наслідки війни можуть зберігатися протягом десятиліть. У В'єтнамі використання дефоліантів призвело до довготривалої деградації екосистем та негативного впливу на здоров'я кількох поколінь населення. На територіях Бельгії, де відбувалися бої Першої світової війни, досі виявляються високі концентрації металів у ґрунтах. Після воєнних конфліктів у країнах Балканського регіону спостерігалось зростання онкологічної захворюваності внаслідок забруднення територій продуктами горіння та токсичними речовинами [9]. Подібні тенденції демонструють, що для України критично важливим є впровадження довгострокової системи медико-екологічного моніторингу та профілактики екологічно зумовлених захворювань.

У контексті післявоєнного відновлення України особливого значення набуває реалізація концепції «зеленої» реконструкції, яка передбачає поєднання економічної стійкості, екологічної безпеки та збереження громадського здоров'я. Сучасні міжнародні підходи орієнтують процес відбудови на принцип Build Back Greener, відповідно до якого реконструкція інфраструктури має не лише компенсувати завдані збитки, але й забезпечувати формування більш безпечного, енергоефективного та кліматично стійкого середовища.

Одним із пріоритетних напрямів є розвиток децентралізованої енергетики та відновлюваних джерел енергії. Масштабні пошкодження

енергетичної системи України актуалізували необхідність переходу до стійких локальних енергомереж на основі сонячної, вітрової та біоенергетики. Впровадження енергоефективних технологій дозволяє не лише зменшити залежність від викопного палива, але й сприяє зниженню рівня атмосферного забруднення та викидів парникових газів.

Важливим компонентом «зеленої» реконструкції є впровадження принципів циркулярної економіки у сфері будівництва та поводження з відходами руйнування [1, 3]. Повторне використання бетону, металу та інших будівельних матеріалів дозволяє мінімізувати обсяги будівельних відходів та знизити навантаження на довкілля. Водночас особливої уваги потребує контроль за утилізацією азбестовмісних матеріалів та інших токсичних компонентів зруйнованих споруд, які становлять канцерогенну небезпеку для населення.

Перспективним напрямом екологічного відновлення є застосування технологій фіторемедіації та біоремедіації забруднених територій [5]. Використання рослин-акумуляторів, зокрема соняшнику та гірчиці, а також спеціалізованих мікроорганізмів сприяє очищенню ґрунтів від важких металів, нафтопродуктів та токсичних органічних сполук [10]. Такі підходи відповідають сучасним міжнародним практикам екологічної рекультивації та можуть бути ефективним інструментом відновлення сільськогосподарських земель України.

Суттєву роль у забезпеченні екологічної безпеки відіграє впровадження сучасних цифрових технологій моніторингу та управління ризиками. Використання систем «розумного» розмінування, зокрема платформи GRIT (Government Risk Information Tool), дозволяє створювати цифрові карти екологічно небезпечних територій, визначати пріоритетність рекультивації та оцінювати потенційний вплив забруднення на здоров'я населення. Поєднання штучного інтелекту, геоінформаційних систем та екологічного моніторингу відкриває нові можливості для ефективного управління процесами післявоєнного відновлення [11].

Ключовою міждисциплінарною основою «зеленої» реконструкції повинна стати концепція One Health, яка розглядає здоров'я людини, тварин та екосистем як єдину взаємопов'язану систему. Реалізація цього підходу передбачає інтеграцію екологічної політики, системи громадського здоров'я, містобудування та природоохоронних заходів. Особливе значення має створення безпечного урбанізованого середовища, розвиток зелених зон, «терапевтичних ландшафтів» та екологічно орієнтованого просторового планування, що сприятиме психоемоційній реабілітації населення та підвищенню якості життя.

Таким чином, воєнне забруднення довкілля в Україні формує комплексні довгострокові ризики для громадського здоров'я та потребує системної відповіді на державному й міжнародному рівнях. Післявоєнне відновлення має базуватися на принципах екологічної стійкості, профілактичної медицини та гармонізації з європейськими екологічними стандартами. Інтеграція підходів Build Back Greener та One Health створює підґрунтя для формування нової моделі розвитку України, орієнтованої на

збереження довкілля, зміцнення громадського здоров'я та забезпечення сталого розвитку в умовах сучасних глобальних викликів.

Література:

1. Шанигін А. В. Синергія кліматичних змін та військово.екологічного фактору як критичний детермінант зростання неінфекційних захворювань в Україні. Актуальні проблеми транспортної медицини. 2025. № 4 (82). С. 112–117. URL: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/18992>

2. Підрахунок витрат: екологічні втрати для України від російського вторгнення [Електронний ресурс] // <https://www.humanrightsresearch.org/>. – URL: <https://www.humanrightsresearch.org/post/counting-the-cost-the-environmental-toll-on-ukraine-from-the-russian-invasion> (дата звернення: 13.05.2026).

3. Шанигін А. В. Кліматичні зміни та охорона здоров'я в Україні: виклики, міжсекторальна відповідь та напрями стійкого розвитку // Забезпечення стійкості системи публічної влади та управління в умовах спеціальних адміністративно-правових режимів та відновлення України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 2025. С. 169–172. URL: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/18963>

4. Шанигін А. В., Бабієнко В. В., Талалаєв К. О. Економіка змін клімату: тематичні дослідження та найкращі практики в охороні здоров'я. Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання» : матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю, Харків, 30 жовтня 2025 р. / Ред. кол.: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо, В. Г. Нестеренко та ін. Харків : ХНМУ, 2025. С. 155–157. URL: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/18935>

5. Герасимова М. Д. «Building Back Greener»: Актуальні питання зеленої відбудови України // Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ». – 2024. – С. 124–126. – URL: <https://doi.org/10.36074/logos-26.04.2024.022>

6. Буняк В. Понад 6500 злочинів проти довкілля вчинила Росія в Україні за час повномасштабного вторгнення [Електронний ресурс] // <https://cs.detector.media/>. – URL: <https://cs.detector.media/infospace/texts/186339/2024-11-19-ponad-6500-zlochyniv-proty-dovkilliya-vchynyla-rosiya-v-ukraini-za-chas-povnomasshtabnogo-vtorgnennya/> (дата звернення: 13.05.2026).

7. Кабінет Міністрів України. Збитки, завдані довкіллю України внаслідок вибуху греблі Каховської гідроелектростанції, здійсненого Росією, вже становлять понад 1,5 мільярда доларів США [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. Київ, 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/zbytky-zavdani-dovkilliu-ukrainy-vnaslidok-pidryvu-rosiieiu-hrebli-kakhovskoi-hes-vzhe-stanovliat-ponad-15-mlrd-dolariv-ssha>

8. Сила стійкості: як українці знаходять ресурс у складні часи [Електронний ресурс] // <https://moz.gov.ua>. – URL: <https://moz.gov.ua/uk/sila-stijkosti-yak-ukrayinci-znahodyat-resurs-u-skladni-chasi> (дата звернення: 12.05.2026).

ЗМІСТ

Програма заходів Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України»	3
<i>Перша панель</i>	
Зелена відбудова України: економічна стійкість та відновлення довкілля	6
Зелена відбудова як механізм європейської інтеграції України <i>Андрусевич Н.</i>	6
Шляхи застосування оцінок екологічних збитків для стримування збройної агресії <i>Безсонов Є. М.</i>	10
Вилучення рідкісноземельних елементів із техногенних відходів: синергія науки, бізнесу, уряду та громад для зеленої реконструкції України <i>Кушніренко О. М.</i>	12
Post-war recovery of Ukraine's nature: can the balkans experience help? <i>Denisov N. B., Simonett O., Dorfer A.</i>	16
Економіка технологій сталого управління землями для післявоєнного відновлення природокористування <i>Кучер Л. Ю.</i>	21
Трансформація корпоративного управління в енергетичному секторі в умовах євроінтеграції <i>Венгер Л. А.</i>	23
Архітектура зеленого фінансування в Україні: від практичного інструментарію до інституційної координації <i>Бублик Є., Брус С., Шаповал Ю.</i>	28
Стратегічні вектори ландшафтної відбудови міст України <i>Зібцева О. В.</i>	31
<i>Друга панель</i>	
Адаптація секторів економіки до кліматичних змін для сталого розвитку в умовах воєнного стану в Україні.	33
Розвиток системи кліматичного обслуговування як визначальний фактор успішної адаптації секторів економіки та соціальної сфери в Україні <i>Степаненко С. М.</i>	33

<p>Геопросторовий аналіз впливу змін клімату на зональні агроресурси України <i>Тараріко О. Г., Ільєнко Т. В., Кучма Т. Л.</i> . . . . .</p>	38
<p>Шляхи стимулювання розвитку відновлювальної енергетики в Україні <i>Безсонов Є. М.</i> . . . . .</p>	43
<p>Можливості декарбонізації сектору централізованого теплопостачання України <i>Сігал О. І., Павлюк Н. Ю.</i> . . . . .</p>	45
<p>Сучасний стан виробництва суниці садової (<i>Fragaria × ananassa</i> Duch.) та особливості формування шкідливого ентомокомплексу під впливом агрофотовольтаїчних систем в умовах адаптації до зміни клімату <i>Садомов А. В.</i> . . . . .</p>	50
<p><i>Круглий стіл 1</i> Виклики зі збереження біорізноманіття в умовах російської збройної агресії . . . . .</p>	56
<p>Виклики для збереження біорізноманіття національного природного парку: Гетьманський НПП в умовах агресії рф <i>Кварта О. С.</i> . . . . .</p>	56
<p>Екосистемні активи природно-заповідного фонду України: виклики оцінювання в умовах післявоєнного відновлення <i>Воробйова О. А.</i> . . . . .</p>	61
<p>Чорноліський національний природний парк: 100 років боротьби за збереження цінних ландшафтів <i>Гелевера О. Ф.</i> . . . . .</p>	64
<p>Фіторізноманіття та інтродукційні ценопопуляції раритетних степових видів рослин на ботаніко-географічній ділянці «Степи України» Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України <i>Гриценко В. В.</i> . . . . .</p>	69
<p>Національний природний парк «Меотида» як осередок збереження унікального біорізноманіття Приазов'я: сучасна природоохоронна діяльність і післявоєнні перспективи <i>Долгова Н. А.</i> . . . . .</p>	73

Збереження біорізноманіття природоохоронних територій України в умовах воєнних ландшафтних трансформацій <i>Уваєва О. І.</i>	75
Ризики інтерпретації втрат біорізноманіття під час війни: чи справді війна в Україні призводить до масового вимирання видів? <i>Василюк О. В.</i>	78
The Zalissyа European bison subpopulation under war-induced stress: demographic collapse, genetic risks, and recovery strategy <i>Kohut, T. I., Polska, V. O., Nikolova, K. V.</i>	82
Збереження та відновлення біорізноманіття Шацького поозер'я: флористичний аспект рідкісних та червонокнижних видів (на прикладі Шацького НПП) <i>Христецька М. В.</i>	85
Каскадний механізм вбивства війною чорноморських китоподібних <i>Русєв І. Т.</i>	87
Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем» на шляху вирішення актуальних задач охорони довкілля <i>Грищенко А. В.</i>	92
Вплив повномасштабної війни на стан та збереження біорізноманіття НПП «Деснянсько-Старогутський» <i>Кубраков С. В., Гарбар О. В., Маруха Т. В., Капіруля О. М.</i>	97
Оцінка ефективності компостування хвої та органічних відходів для отримання органо-сумішей у системах «зеленого» будівництва <i>Максимич О. І, Панас Н. Є.</i>	102
Розширення та оптимізація природоохоронних територій для збереження унікальних природних комплексів <i>Мочан В. І.</i>	105
Проблеми збереження та відновлення екосистем Ківерцівського НПП «Цуманська пуща» в умовах сучасних екологічних викликів <i>Мерленко Н. О., Близнюк Т. О., Герасимчук Г. В.</i>	108
Стан ресурсів лікарських рослин в умовах зміни клімату <i>Мінарченко В. М., Тимченко І. А., Двірна Т. С.</i>	111

Відтворення грибів методом <i>Re situ</i> на території національного природного парку «Гуцульщина» на прикладі <i>Hericium Coralloides</i> <i>Пасайлюк М. В.</i>	116
Збереження та відновлення біорізноманіття в умовах воєнного впливу: виклики та перспективи для національного природного парку «Джарилгацький» <i>Сабащенко І. В.</i>	117
Створення морського резервату для збереження китоподібних і морських птахів <i>Русев І. Т.</i>	119
Розширення природоохоронних територій в умовах тимчасової окупації як інструмент збереження біорізноманіття України <i>Сурядна Н. М., Йосипенко Т. Д.</i>	126
Екологічні засади просторово-віртуальної моделі степового лісорозведення <i>Терещенко А. В., Пахомов О. Є.</i>	130
Збереження біорізноманіття в урбанізованих ландшафтах: на прикладі паркової зони «Радіостанція» <i>Панас Н. Є., Мазурак О. Т., Жилищич Ю. В.</i>	132
Збереження та відновлення біорізноманіття природних оселищ Горган (Українські Карпати) <i>Шпарик Ю. С., Сенчак І. І., Фуфалько І. М.</i>	135
Наукові пріоритети Кременецького ботанічного саду у воєнний час <i>Ліснічук А. М.</i>	140
Проблеми збереження біорізноманіття Миколаївської області в умовах сучасних кліматичних змін <i>Патрушева Л. І.</i>	143
Правове регулювання інвазивних чужорідних видів як елемент біобезпеки в умовах зеленої відбудови України <i>Туліна Е. Є.</i>	145
Черемський природний заповідник як еталонна екосистема та резерват біорізноманіття Українського Полісся <i>Ткачук А. В.</i>	149

Зростання дефіциту прісної води в Україні та погіршення її якості: основні шляхи вирішення проблеми, які відповідають світовим тенденціям <i>Мельник Л. О., Єзловецька І. С.</i>	180
Відновлення деградованих екосистем та раціональне використання природних ресурсів у контексті зеленої відбудови України <i>Саламаха І. Ю., Гордійчук Л. М.</i>	184
Підходи до оцінки впливу гідроенергетики на прибережні території в розвитку курортної економіки <i>Хумарова Н. І., Костецька К. О.</i>	186
Забудова річкових заплав – нагальна потреба чи екологічна безвідповідальність? <i>Шевченко А. М.</i>	189
Трофічний стан чорноземних ґрунтів у вирвах, утворених від розривів різних боєприпасів <i>Солоха М. О., Ревтьєв-Уварова А. В.</i>	194
Синергетичні ефекти впливу воєнних дій на природні комплекси України: виклики для зеленої відбудови та екологічної стійкості <i>Бунас А. А., Ткач Є. Д.</i>	197
Звітність як інформаційна база для ефективного сталого управління природними ресурсами <i>Поліщук І. Р.</i>	203
Оптимізація водного режиму території задля забезпечення водою населення, збереження ґрунтів та біорізноманіття <i>Буднік С. В.</i>	206
Медико-екологічні наслідки воєнного забруднення довкілля та пріоритети «зеленої» реконструкції України <i>Шанигін А. В.</i>	209
Біотехнології екопереробки побічної продукції тваринництва <i>Якимович М. В., Пінчук В. О., Тертична О. В.</i>	214
Дистанційний моніторинг деградованих земель: екологічні ризики та економічні втрати <i>Ачасов А. Б., Тітенко Г. В., Кот А. Г.</i>	216

Biochar-assisted phytomanagement of post-conflict soils using <i>Miscanthus × giganteus</i> for biomass production <i>Pidlisnyuk V., Stefanovska T., Stadnik V., Herts A., Kononchuk O., Husieva A., Sozansky M., Shapoval P.</i>	220
Розвиток сучасного оленярства в Україні як моделі екологічного бізнесу та інструменту зеленого відновлення деокупованих територій <i>Матвієнко А.</i>	222
Environmental aspects of the sustainable development of modern livestock breeding <i>Tertychna O. Pinchuk V., Miroshnyk N., Mineralov O.</i>	224
Оцінка процесів відновлення поствоєнних ґрунтів методом біоіндикації при вирощуванні біоенергетичних культур та внесенні біоچارу <i>Стефановська Т. Р., Гусєва А. С., Скверч А. Т., Підліснюк В. В.</i>	227
<i>Круглий стіл 3</i> Циркулярна економіка: нульове забруднення (відходи, забруднення війни, хімічна безпека)	230
Економічні важелі управління відходами в умовах переходу до циркулярної економіки: міжнародний досвід для України <i>Хвесик М. А., Чередніченко Ю. Г.</i>	230
Обґрунтування напрямів рекультивації полігонів твердих побутових відходів після припинення їх експлуатації <i>Борисовська О. О., Терешина Я. В.</i>	233
Специфіка та виклики впровадження моделі замкненого циклу в гірничій промисловості <i>Бабій К. В., Бубнова О. А.</i>	239
Регенеративна циркулярна економіка на засадах дезростання: уроки для повоєнної відбудови України <i>Дронова О. Л.</i>	242
Деякі питання хімічної безпеки в Україні під час процесу інтеграції до Європейського Союзу <i>Харенко О. О.</i>	247
Замикання циклу в грибівництві: від відпрацьованого субстрату до поживного середовища за принципом «ZERO WASTE» <i>Ковальов М. М.</i>	251

Забруднення ґрунтів поліциклічними ароматичними вуглеводнями внаслідок військових дій: екологічні ризики та фітоіндикація <i>Коломбар Т. М., Пономаренко К. В., Комлик В. О., Бригадиренко В. В. . .</i>	259
SMART-підходи до управління побутовими відходами на туристичних маршрутах Карпатського національного природного парку <i>Корчемлюк М. В., Киселюк О. І., Лазарович Р. В., Мотрук М. В. . . . . .</i>	261
Природоузгоджені технології як основа екоінноваційної відбудови України: від екологічної доцільності до економічного ефекту <i>Медведєва О. О., Гальченко З. С. . . . . .</i>	265
Стратегічне планування у сфері управління побутовими відходами: досвід проєкту «Міста нуль відходів в Україні» <i>Перебинос А. Р. . . . . .</i>	270
Звітність у сфері поводження з відходами: від операційного контролю до забезпечення правової безпеки підприємства <i>Замула І. В. . . . . .</i>	274
Коротко- та довготривалі наслідки повномасштабного російського вторгнення для якості атмосферного повітря в Україні <i>Савенець М. В. . . . . .</i>	276
Екологічна безпека в умовах війни: наслідки бойових дій в суббасейні річки Сіверський Донець на сході України <i>Трофанчук С. І. . . . . .</i>	279
Highly toxic organic xenobiotics of military origin and their impact on living organisms <i>Paulauskas A., Faly L., Urbonavičienė D. . . . . .</i>	281
Відходи від руйнувань: аналіз утворення та регіональні стратегії Чернігівщини <i>Цибуля С. Д., Костенко І. А., Кулько Т. В. . . . . .</i>	283
Продукти трансформації вибухових речовин <i>Дудар В. В. . . . . .</i>	288
Стратегічні підходи до управління відходами руйнувань у парадигмі циркулярної економіки: хімічна безпека та екологічні ризики воєнного стану в Україні <i>Сноз С. В., Смердова Л. М., Калашніков А. А., Басанець А. В. . . . . .</i>	293

Стихійні сміттєзвалища як деструктивний чинник екологічної безпеки регіону (на прикладі Запорізької області) <i>Чумаченко І. М., Карпій С. Є.</i>	296
Технології одержання та функціоналізації сорбентів із рослинної біомаси <i>Кострюков В. Е., Пахомов О. Є.</i>	302
Технології та шляхи оптимізації очищення газопилових викидів доменного та конвертерного виробництва на металургійному підприємстві <i>Сириця А. А., Лук'янова М. В., Грицан Ю. І.</i>	306
<i>Круглий стіл 4</i>	
Виклики екологічного врядування як основи зеленого відновленнята євроінтеграції в умовах воєнного стану	309
Ризики «сліпого відновлення» для біорізноманіття України після повномасштабної війни <i>Василюк О. В.</i>	309
Перспективи покарання російських агресорів за шкоду довкіллю <i>Листопад О. Г.</i>	312
Впровадження метанового регламенту ЄС 2024/1787 в Україні: ключові вимоги, переваги та виклики <i>Савицький О.</i>	315
Інституційна спроможність у сфері збереження довкілля: оцінка, виклики, перспективи <i>Кравченко О. В.</i>	318
Зелена реконструкція готельно-ресторанного господарства України як інструмент економічної стійкості та сталого післявоєнного відновлення <i>Чернихівська А. В.</i>	326
Інституційна трансформація екологічного аудиту в системі зеленого відновлення України та європейської інтеграції <i>Мартинюк А., Ковальова К., Іваненко О.</i>	330
Овочівництво воєнного часу: стратегія екологічного відновлення та продовольчої безпеки <i>Рудь В. П., Терьохіна Л. А.</i>	336

Круглий стіл 5

Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва 338

Засади сталого розвитку сільських територій з урахуванням екологічних цінностей
Пасічник Ю. В. 338

Еко-ціннісні орієнтири: від екологічного просвітництва до еко-волонтерства та ментального відновлення
Мацай Н., Євтушенко Г., Кравець І., Кирпичова І., Павлова Н., Березенко К., Олексієнко І., Гоголь К. 343

Сучасні підходи до вивчення біорізноманіття у закладах позашкільної освіти
Городницька О. В. 345

Використання лікарських рослин у формуванні екологічних цінностей та культури здорового споживання
Лещова М. О., Боригадиренко В. В. 348

Круглий стіл 6

Стан та перспективи реформування екологічного контролю та запровадження інтегрованого моніторингу довкілля 351

Який державний екологічний контроль потрібен для повоєнного зеленого відновлення України?
Демиденко А. О. 351

Індикативний моніторинг атмосферного повітря в Україні: досвід постачання та верифікація мережі аналізатора атмосферного повітря *saignet (envea)*, вимоги наказу Міндовкілля № 590 та програмні рішення для інформування населення
Гончар Я. В., Лебьодкін О. І. 356

Роль муніципальних систем моніторингу в об'єктивізація критеріїв ризику для заходів державного екологічного контролю
Мельниченко Т. І. 361

Від санітарно-захисних зон до зон ризику: необхідність ризик-орієнтованого підходу до розміщення небезпечних підприємств в Україні
Васютинська К. А. 366

Ризик-орієнтований підхід у системі екологічного контролю
Ковальова К., Мартинюк А., Іваненко О. 370